

Una proposta per la nova assignatura

VALORS CÍVICS I SOCIALS

des de FILOSOFIA 3/18

El curs 2014-15 posa en marxa la LOMCE i es comença pels cursos d'Educació primària: primer, tercer i cinquè.

Aquesta llei implica que els pares poden escollir si els seus fills fan religió o Educació en valors socials i cívics. Sense entrar en la consideració de la llei volem ajudar als ensenyants en aquesta etapa i proveir-los d'eines que poden ajudar i molt a desenvolupar aquesta matèria, no tant en el sentit de donar continguts sino, ajudar-los a la pràctica a desenvolupar aquests valors, fent que esdevinguin uns infants i joves amb esperit crític, creatiu i també curós.

Hem de preparar l'infant per veure-se-les amb situacions mancades d'unes línies de conducta clares, situacions que, no obstant, requereixen una elecció i acceptar la responsabilitat de l'elecció que hem fet.

Hem estat insistint que, en l'àrea de la moral, el mestre ha de fer molt més que assabentar l'infant dels valors predominants de la societat i de la seva moral. El mestre ha d'aconseguir comprometre els nois en un procés que assegurí que els nois aprenguin a pensar pel seu compte, que estiguin preparats per llegir les indicacions i els senyals dels interessos de l'altra gent en les situacions en què estan compromesos i que esdevinguin conscients de llurs pròpies necessitats emocionals.

El desplegament curricular apunta vuit competències: comunicativa, artística, tractament de la informació, matemàtica, aprendre a aprendre, autonomia i iniciativa personal, interacció amb el món físic, i social i ciutadana.

La competència social i ciutadana es descriu com la capacitat per comprendre el món social en què es viu, afrontar i resoldre els conflictes en interacció amb els altres. I per tan és la més adient a tenir en compte en una educació social i cívica perquè es relaciona directament amb l'educació en valors, i proposa la reflexió i l'anàlisi crítica de conceptes, de situacions i de comportaments, personals i socials.

Educar en valors és educar per a la vida, per a què les persones siguin competents social i cívicament, capaces de mobilitzar coneixements,

habilitats i actituds per governar la seva vida, persones amb criteri propi però respectuoses amb els altres i amb l'entorn.

La societat actual exigeix el domini de certes competències personals, socials i comunitàries. L'educació en valors ha de generar les condicions per reflexionar-hi però principalment per practicar-les.

Una ciutadania cohesionadora - activa i justa-, exigeix pràctiques educatives carregades de valors, com ara la responsabilitat, l'esforç, la constància i el diàleg en la presa de decisions, personals, socials i comunitàries. L'actual enfocament educatiu, basat en les vuit competències esmentades, destaca en aquest sentit les d'aprendre a aprendre, autonomia i iniciativa personal i aprendre a ser bon ciutadà.

La competència social i ciutadana podem dir que és la vessant cívica o col·lectiva de l'ètica i ens ajudarà a "comprendre la realitat social en què es viu, cooperar, conviure i exercir la ciutadania democràtica en una societat plural, així com comprometre's a contribuir en la seva millora. Està integrada per **coneixements, habilitats i actituds** que estimulen la participar, ajuden a utilitzar el judici moral per a triar i prendre decisions, i exerceixen activament i responsablement els drets i deures de la ciutadania. Entén la persona com un element actiu en la construcció de la societat democràtica, solidària i tolerant, i compromès a contribuir en la seva millora.

Hem organitzat doncs els programes de Filosofia 3/18 que corresponen a l'educació primària tenint en compte aquests tres components: **coneixements, habilitats i actituds**, no de manera tancada i fixa, ans al contrari de manera oberta i sempre sotmesa a revisió i crítica.

A les pàgines següents despleguem els continguts i les habilitats que trobem dins dels programes de Filosofia 3/18 i quan a les actituds, es practiquen en l'àmbit metodològic a través del treball amb el diàleg i convertint l'aula en una comunitat de recerca.

Els blocs que ofereix la LOMCE s'estructuren en tres grans camps que respectarem perquè són suficientment amplis:

Aprendre a ser, pensar i actuar de manera autònoma és una de les fites del projecte que facilita l'autoconeixement, propicia l'autocorrecció i estimula l'autoestima. Aquest aprenentatge inclou el treball de les habilitats de pensament i de reconeixement de les emocions i els sentiments.

Aprendre a conviure s'exercita a través de la comunitat de recerca, usant el diàleg com a mitjà i afavorint conductes tolerants i respectuoses. Aporta elements perquè l'alumne generi una relació harmònica amb els altres.

Aprendre responsables en un món global es converteix en una pràctica, en una experiència d'aula, on compartim la diversitat d'idees i creences dins un marc de

pluralitat tot convertint les diferències en oportunitats. Aporta els elements de relació per a la societat més àmplia en què el ciutadà es troba immers.

PRIMÀRIA

1. [Cicles de cinema](#)

2. [DRETS DELS INFANTS](#)

DRETS DELS INFANTS 2006

Cada article de la Declaració il·lustrat amb una pel·lícula.

DRETS DELS INFANTS 2015

Actualització a partir de noves pel·lícules.

Tot i adreçar-se a primària són pel·lícules i guies perfectament adaptables a **secundària**.

3. [CLAQUETA](#): Hi ha moltes pel·lícules que tracten temes que contenen reflexions d'ordre social i cívic. Vegi's el *Butlletí Filosofia* 3/18. Núm. 95 **Pensar amb el cinema. Claqueta**.

4. [Los derechos de las niñas y los niños](#) (en castellà). És un llibre amb eines que es proposa, entre moltes altres coses, Ajudar a descobrir a les nenes i nens les seves pròpies condicions de vida per reforçar la seva autonomia; preparar els preadolescents perquè siguin protagonistes en la defensa dels seus drets personals i en la promoció i difusió dels drets per altres joves; donar la paraula a les nenes i nens perquè desenvolupin les habilitats socials necessàries per al diàleg, per l'argumentació i per a la negociació.

CICLE INICIAL - PÈBILI – PERSENSAR

Al llibre *Persensar*, manual que acompanya *Pèbili* hi trobareu:

Aprendre a ser, pensar i actuar de manera autònoma

AUTOCONEIXEMENT	pàgs.
Presentació	77
Jugar a si jo fos	78
Què fa que tu siguis tu?	80
Qui soc jo?	81
Perquè em dic com em dic?	82
Com soc jo?	82
De què tens cura, tu?	110
Sobre el llegir	113
Tenir un do	128
I jo, què en penso	132
Dir-se a si mateix	136
Sobre els llibres	149
Sobre els secrets	151
Coses que consiero interessants	167
Els regals que reps	169
T'has sentit com en Pèbili?	189
A tu quin color et provoca...	206
Autoestima	236
Què et passa quan esternudes?	259
Coses que fem depressa	273
A tu què et fa somriure	300
Sobre riure	307
Qui dona les ordres?	309
Quan et passen coses inesperadament	335
Què et fa feliç i per què	343

Aprendre a conviure

REGLES PEL DIÀLEG	pàgs.
Regla 1	119
FES PREGUNTES	
Regla 2	128
PENSA EL QUE VOLS DIR ABANS DE DEMANAR LA PARAULA	
Regla 3	131
3. QUAN VULGUIS intervenir, demana la paraula,	
Regla 4	132

.NO PARLIS MENTRE PARLA UN ALTRE NEN O NENA. Regla 5	134
5.ESCOLTA ELS TEUS COMPANYS AMB ATENCIÓ. Regla 6	176
6.PARLA CLAR I ALT PERQUÈ ET PUGUIN ENTENDRE Regla 7	242
7.TRACTA BÉ ELS NENS I NENES	

Aprendre responsables en un món global

ÈTICA	pàgs
Mirar pel forat del pany	143
Reciprocitat	169
Les coses que passen soles	187
Agafar un llibre	191
Correcció i incorrecció dels actes	191
Va d'hàbits	237
Tractar una persona com a persona	243
Llengua destruciva	245
Llengua constructiva	245
Paraules i paraulotes	245
Què penseu?	246
Què podríem pensar?	246
Tots podem ser el millor	247
Paraules que poden fer mal	292
La paraula "bo"	319
El mal	319
Inocència i culpabilitat	340
Diferència entre inocència i culpabilitat	340
Què et fa ser feliç?	343
Feliç i content	343

CICLE MITJÀ

KIO I GUS – ADMIRANT EL MÓN

Aprendre a ser, pensar i actuar de manera autònoma	Aprendre a conviure	Aprendre responsables en un món global
Fer mal als animals	Burla	Bé, bo
Canvi	Compartir	Tenir cura
Decidir	Confiar	Dolent
Desig	Disputa	Guerra
Dret a viure	Esperar	Just
Emocions	Interés	Llibertat
Excusa	Obligació	Malament
Humans-animals	Poder	Sensibilitat
Importància	Posar-se al lloc de l'altre	
Insensatesa	Relacions familiars	
Intenció	Renyar	
Orgull		
Preferència		
Propòsit		
Sentiments		

A l' **Index analític** d'*Admirant el món*. Manual que acompanya **Kio i Gus** hi trobareu:

Adults/nens: cap. 3, ep. 3, id. 9; 3.3.9

Autoengany: cap. 7, ep. 3, id. 17; 7.3.27

Bé, està bé: cap. 9, ep. 2, id. 13; 9.2.13; vegeu: bo; dolent; malament

Bo: 2.1.19; cap. 1, ep. 5, id. 23; 5.1.31; cap. 7, ep. 3, ids. 10 i 11; 7.3.15; 7.3.16; vegeu: bé, està bé; dolent; malament

Burla: cap. 3, ep. 4, id. 4; 3.4.4

Canvi: 5.1.23; 6.1.20; cap. 6, ep. 3, id. 6; 6.3.6; 6.3.7; 6.3.16; cap. 6, ep. 4, ids. 6 i 8; 6.4.7; 6.4.8; 6.4.10; cap.9, ep. 1, ids. 4 i 10; 9.1.10; vegeu: idea, canviar d'; temps

Causa: 5.1.7; 5.1.13; cap. 6, ep. 1, id. 13; 6.1.13; 6.1.14; 6.1.15; 6.1.16; cap. 6; ep. 2, id. 2; 6.2.3; cap. 8, ep. 1, id. 3; 8.1.3; cap. 8, ep. 2, id. 5; 8.4.1; 8.4.3; 8.4.7; 9.2.7; 9.3.3; vegeu: explicacions; intenció; perquè; seriació

Coherència: cap. 9, ep. 3, id. 9; 9.3.9

Compartir: 5.1.4; cap. 5, ep. 1, ids. 24 i 25; 5.1.32; 5.1.33; cap. 6, ep. 2, id. 1; 6.2.1

Conèixer: cap. 4, ep. 1, id. 9; 4.1.15; vegeu: creure; saber

Confiar: cap. 5, ep. 1, id. 21; 5.1.29; cap.9, ep. 2, id. 12; 9.2.12; vegeu: esperar

Consistència: cap. 1, ep. 3, id. 1; 1.3.1; cap. 8, ep. 1, id. 12; 8.1.13;
 vegeu: autocontradicció; contradiccions; insensatesa
 Context: cap. 8, ep. 1, id. 4; cap. 9, ep. 1, id. 12; 9.1.12; vegeu: marcs de referència
 Cura: cap. 3, ep. 2, id. 13; 3.2.13; vegeu: animals
 Decidir: cap. 10, ep. 1, id. 7; 10.1.10
 Disigs: cap. 5, ep. 1, id. 1; 5.1.1; cap. 9, ep. 2, id. 16; 9.2.16; vegeu: ment, actes mentals
 Diferències de grau i diferències de tipus: cap. 2, ep. 1, id. 1; 2.1.1; 2.1.2; 2.1.3; cap. 5, ep.1, id. 15; 5.1.21; cap. 6, ep. 3, id. 8; 6.3.10; cap. 8, ep. 1, id. 10; vegeu: comparacions; diferent; distincions; semblances i diferències
 Disputa: cap. 8, ep. 1, id. 9; 8.1.10; vegeu: guerra
 Dolent: cap. 4, ep. 1, id. 6; 4.1.12; cap. 7, ep. 3, id. 10; 7.3.15; 7.3.17; vegeu: bé, està bé; bo; malament
 Dret a viure: 7.4.5; vegeu: animals, matar; just
 Escombraries: cap. 7, ep. 4, id. 9; 7.4.10; vegeu: pol·lució
 Excusa: cap. 6, ep. 1, id. 16; 6.1.19; vegeu: renyar
 Fer estimacions: cap. 3, ep. 4, id. 5; 3.4.5; 4.1.2; 4.1.3; cap. 4, ep. 1, id.5; 4.1.11
 Fer mal als animals: cap. 3, ep. 3, id. 1; cap. 5, ep. 2, id. 2; 5.2.3; 7.3.9; cap. 10, ep. 1, id. 17
 Fi i mitjà: cap. 7, ep. 2, id.3; 7.2.3; 8.1.3; vegeu: planificar; propòsit
 Guerra: cap. 4, ep. 2, id. 12; 4.2.13; vegeu: disputa
 Humans/animals: 1.1.2; cap. 1, ep. 1, id. 10; 1.1.25; cap. 4, ep. 2, id. 11; 4.2.12; cap. 4, ep. 3, id. 6; 4.3.6; cap. 6, ep. 1, ids. 3, 4, 7 i 8; 6.1.3; 6.1.4; 6.1.6; 6.1.7; 6.1.8; cap. 8, ep. 1, ids. 11 i 12; 8.1.12; 8.1.13; cap. 10, ep. 1, id. 17; 10.1.20; vegeu: animals
 Importància: cap. 6, ep. 4, id. 8; 6.4.10; cap. 9, ep. 1, id. 6; 9.1.6; vegeu:
 Insensatesa: cap. 8, ep. 2, id. 2; 8.2.2; 8.2.3; vegeu: consistència; significat
 Intenció: 3.1.18; cap. 6, ep. 1, id. 12; 6.1.12; 6.1.15; cap. 7, ep. 1, id. 2; 7.1.3; 7.1.4; 7.1.5; 8.1.3; vegeu: inferir; propòsit
 Just: cap. 2, ep. 1, id. 8; 2.1.16; cap. 4, ep. 1, id. 3; 4.1.6; cap. 4, ep. 2, ids. 1 i 2; 4.2.1; 4.2.2; vegeu: dret a viure; torns
 Llibertat: 9.2.2; cap. 9, ep. 3, id. 9
 Malament: cap. 1, ep. 1, id. 5; 1.1.11; 1.1.12; 1.1.13; vegeu: bé, està bé; bo; dolent
 Matar animals: 3.3.4; cap. 4, ep. 2, id. 4; 4.2.4; cap. 7, ep. 3, id. 6; 7.3.8; cap. 7, ep. 4, id. 5; cap. 10, ep. 1, id. 17;
 Obligació: cap. 8, ep. 1, id. 2; 8.1.2; vegeu: ordre
 Ordre: cap. 4, ep. 1, id. 10; 4.1.16; 5.2.8; cap. 8, ep. 1, id. 1; 8.1.1; vegeu: obligació
 Orgull: cap. 1, ep. 1, id. 13; 1.1.34
 Poder/dret: cap. 8, ep. 1, id. 11; 8.1.12; vegeu: fer/poder; voler/poder
 Pol·lució: cap. 7, ep. 4, ids. 6, 7 i 9; 7.4.6; 7.4.7; 7.4.10; cap. 9, ep. 3, id. 5; vegeu: aigua; escombraries; matèria; pluja; soroll
 Posar-se al lloc d'un altre: cap. 1, ep. 1, id. 10; 1.1.25; cap. 2, ep. 4, id. 7; 2.4.12; 4.3.6; cap. 6, ep. 1, ids. 8 i 11; 6.1.8; 6.1.11; cap. 8, ep. 1, id. 4; cap. 9, ep. 2, id. 4; vegeu: context; sensibilitat
 Preferències: 9.2.10; 9.3.5

Problemes, resolució de: cap. 7, ep. 1, id. 3; 7.1.6; 7.1.7; cap. 7, ep. 2, id. 4; 7.2.5; vegeu: seriació

Propòsit: cap. 1, ep. 2, id. 1; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.8; cap. 7, ep. 1, id. 2; 7.1.4; vegeu: fi i mitjà; intenció; ment, actes mentals; planificar; ús

Relacions familiars: cap. 4, ep. 1, id. 16; 4.1.23; cap. 4, ep. 2, ids. 1 i 6; 4.2.1; 4.2.6; 4.2.7; cap. 8, ep. 2, id. 4; 8.2.5; cap. 10, ep. 1, id. 4; 10.1.5; 10.1.6

Renyar: cap. 5, ep. 1, id. 9; 5.1.14; cap. 6, ep. 1, id. 16

Sensibilitat: cap. 2, ep. 4, id. 7; 2.4.12; vegeu: posar-se al lloc d'un altre; sentits

Sentiments: cap. 6, ep. 2, id. 6; 6.2.7; vegeu: emocions

Torns: cap. 4, ep. 2, id. 2; 4.2.2; cap. 6, ep. 1, id. 9; 6.1.9; vegeu: just

Veritat: cap. 2, ep. 1, ids. 7, 10 i 11; 2.1.15; 2.1.18; cap. 7, ep. 3, ids. 2 i 9; 7.3.2; 7.3.14 cap. 9, ep. 1, id. 12; 9.1.12; cap. 9, ep. 2, id. 14; 9.2.14

Voler/poder: cap. 3, ep. 3, id. 8; 3.3.8; vegeu: desigs; fer/poder; poder/dret

CICLE SUPERIOR

PIMI – BUSCANT EL SENTIT

Aprendre a ser, pensar i actuar de manera autònoma	Aprendre a conviure	Aprendre responsables en un món global
Excuses	Afalagar	Ajudar
Experiència	Amistat	Bé, estar bé
Fingir	Compartir	Dolent
Identitat	Comunicació	Dret
Intenció	Confiar	Just
Persona	Empatia	Llibertat
Preferències	Família	Posar-se al lloc de l'altra
Sentiments	Parentiu	Secrets
Voler	Prometre	
	Regles	
	Soledat	

A l' **Index analític** de *Buscant el sentit*. Manual que acompanya **Pimi** hi trobareu:

Afalagar: cap. 9. ep.1. id.10

Ajudar: 3.2.2 Amb: 7.1.1

Amistat: 1.4.2

Bé/no esta bé: 2.3.1; 2.4.1; 3.2.4; vegeu: Dolent; Just

Compartir: 2.4.2; 11.0.3; 11.0.11

Comunicació: 3.1.7; 8.1.5 Conegut: 2.3.5

Confiar: 2.4.3; 2.4.4

Dolent: 3.2.3; vegeu: Bé/no esta bé; Just Dolor: 9.1.1; 9.1.11

Dret: 2.4.1

Empatia: 1.5.1; vegeu: Sentiments privats; Posar-se en lloc d'un altre

Empipar: 7.2.1; vegeu: Posar-se en lloc d'un altre

Excuses: 4.3.1; 4.3.2; 4.3.4;

Experiència: 7.4.4; 7.4.10; 10.3.4; 11.0.1; vegeu: Esbrinar; Raó

Explicacions: 3.1.8

Família: 3.43; 8.2.7; 8.2.8; 8.3.1; vegeu: Classe, concepte de; Parentiu

Faula: R1.8; R1.9; 10.3.7

Fingir: 4.1.4; 9.2.1 Forma i mida: 10.2.2 Funcionalitat: 10. 3.3

Identitat, parts de tu: 1.5.4; vegeu: Pertàyer a --personal: 1.5.6; 7.1.10; 10.3.1

Intenció: 8.3.5

Just: 2.4.1; vegeu: Bé/no està bé; Dolent

Llibertat: 7.1.5; 7.1.6; 7.1.8; vegeu: Regla, regles/llibertat

Parentiu: 3.4.1; 3.4.5; 8.2.9; 8.3.1; vegeu: Semblances de família Parlar: 1.5.7; 1.6.1; 3.1.7; 8.1.6

Persona: 6.1.10; 10.1.13 --, persones/animals: 8.1.3; 8.1.4 --, tractar persones com a persones: 2.2.1

Pertàyera(o ser de): 1.5.5; 1.5.8; 8.2.4; 8.2.11; 8.2.12; 8.3.1; R2.1; vegeu: Classe, concepte de; Identitat, parts de tu -

Posar-se en lloc d'un altre: 7.2.5; vegeu: Empatia; Empipar; Sentiments privats Possible, el que és possible: 1.1.4; 2.1.4; 7.1.9

Preferències: 8.1.2

Prometre: 9.2.4; 9.2.5; vegeu: Voler

Regla: 7.1.2; 7.1.3; 7.3.1; 7.3.3; vegeu: Excepcions--, regles/llibertat: 7.1.7; vegeu: Llibertat--, regles/principis: 7.3.4

Secrets: 1.4.1; 4.4.1; 7.1.14; vegeu: Misten

Semblances de família: 1.6.2; 1.6.3; 4.1.16; vegeu: Parentiu;

Sentiments privats: 3.1.9; 8.2.15; vegeu: Empatia; Posar-se en lloc d'un altre Seriació: 6.1.2; 6.1.3; R1.1

Soledat: 4.1.6

Voler: 4.1.7; 9.2.3; 10.3.5; vegeu: Prometre; Voluntari/obligatori

Voluntari/obligatori: 3.1.1; 3.1.2; 9.2.3; vegeu: Sempre; Voler

EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA

Programa d'Ètica per la ESO: Elisa – [Ètica i convivència](#)

Cinema i ètica aplicada I. [Cinc pel·lícules](#).

El dilema, Michael Mann, 1999
Dotze homes sense pietat, Sidney Lumet, 1957
Dr. Jeckyll i Mr. Hyde, Maurice Phillips, 2003
Gattaca, Andrew Nicol, 1997
Competència deslleial. Ettore Scola, 2001

Cinema i ètica aplicada II: (guies em construcció)

El cinquè, Bill Condon, 2013
La decisió d'Anne, Nick Cassavetes, 2009
Plàstic planet, Werner Boote, 2009
Chine Blue, Micha Peled, 2005
Margin Call, JC Chandor, 2011

[Cicles de cinema](#)

[DRETS DELS INFANTS](#). Cada article de la Declaració il·lustrat amb una pel·lícula. Propera actualització.

[Pensar els Drets Humans](#). És un llibre que té com a objectiu enfortir el respecte dels drets humans i de les llibertats fonamentals.

[Som joves i tenim drets... i deures](#) És un recull d'eines adreçades al professorat per tal que puguin introduir el coneixement dels drets dels joves a l'aula. Està basat en la

Convenció sobre els Drets dels Infants i els Joves (1989).

CINEMA I VALORS

(consultar per les guies)

Primer cicle

Persèpolis, Marjana Satrapi i Vincent Paronaud, 2007

Cowards, José Corbacho y Juan Cruz, 2008

Osama, Siddiq Barmak, 2003

Segon cicle

L'home elefant, David Lynch, 1980

Matar un rossinyol, Robert Mulligan, 1962

Norma Rae, Martin Ritt, 1978